

Spiekerskorner

KLAS	VAKONDERDEEL
Anderstalige kinderen uit het basisonderwijs (aanpassingsklas)	Grammatica
ONDERWERP Plaats in de zin van scheidbaar samengestelde werkwoorden: onderdeel 'scheid en moet' bij hoofdzinnen in de O.T.T. Dit is een onderdeel van een lessenreeks over scheiden moet, scheiden mag, scheiden mag niet, bij hoofd- en bijzinnen in de O.T.T., O.V.T. en de gebiedende wijs.	
BEGINSITUATIE De leerlingen kunnen werkwoorden vervoegen in O.T.T.	
BEDOELING In dit lesdeel zullen de leerlingen vertrouwd gemaakt worden met de structuur 'SCHEIDEN MOET' bij hoofdzinnen in de O.T.T.	
MATERIAAL Er wordt gewerkt met een aantal werkwoorden die frequent voorkomen in de gewone spreek- en schrijftaal. De werkwoorden worden niet allemaal gelijktijdig geïntroduceerd, per lesdeel zullen er stelselmatig enkele bijgevoegd worden. In dit deel gaat het om 25 scheidbare werkwoorden, onderverdeeld in 2 categorieën: <u>zonder L.V.</u> : aankomen, binnengaan, instappen, meewerken, neerzitten, omkijken, opstaan, uitstappen, weglopen. <u>met L.V.</u> : aantrekken, afpakken, afzetten, doorgeven, innemen, meenemen, neerleggen, neerzetten, openhouden, opeten, oprapen, opzetten, terugbrengen, uittrekken, vasthouden, weggoeien. Eveneens zijn er werkbladen met oefeningen voor de leerlingen.	

LESVOORSTELLEN

We zullen hier enkele oefeningen presenteren waarbij getracht wordt afwisseling te brengen in werkvorm en materiaal. Het gaat dus wel om enkele voorbeelden uit een heel groot pakket.

SPREEKOEFFENINGEN

Oefening 1

- a. werkwoorden: zonder L.V.: neerzitten
met L.V.: oprapen, aantrekken, uittrekken, neerleggen, doorgeven.
- b. materiaal: een jas
- c. doelstelling: Het gaat hier om een kennismakingsspel, een spel om kennis te maken met de scheidbare werkwoorden.
- d. lesverloop: De leerkracht en de leerlingen zitten in een kring. In het midden ligt een grote jas. De leerkracht demonstreert het spel. Hij/zij raapt de jas op en zegt:
 Ik raap de jas op.
 Ik trek de jas aan.
 Ik geef de jas door.
 Ik zit neer. (enz.)
 De jas moet op die manier heel de kring rondgaan, zodat elke leerling aan het woord kan komen. De leerkracht geeft telkens instructies om de leerlingen eraan te herinneren wat ze moeten doen. Dit verloopt als volgt:
 (naam...), je moet je jas oprapen.
 Ik raap de jas op. (enz.)
 Na de spreekoefening zal de leerkracht de zinnen en de noemvormen op het bord schrijven en laten herhalen.
 Uiteraard zijn kaarten op een prikbord of magneetbord nog handiger. De leerlingen kunnen dan zelf zinnen bouwen en alles kan blijven hangen.
 Op deze manier kan een heel schema stap voor stap opgebouwd worden: alle werkwoorden en alle persoonsvormen (ik, jij, hij, ...).

oefening 2

- a. werkwoorden: zonder L.V.: omkijken, meewerken, weglopen
met L.V.: neerzitten, oprapen, aantrekken, uittrekken, doorgeven, opzetten, afzetten, neerleggen, weggooien, openhouden, vasthouden, innemen.
- b. materiaal: kartonnen strips met de werkwoorden één keer niet en één keer wel gescheiden, door de leerkracht zelf te maken b.v. neerzitten, neer, zitten twee dozen

- c. lesverloop: De leerlingen krijgen allemaal één of meer kartonnen kaarten met de noemvorm van een scheidbaar werkwoord op. Vooraan in de klas staan twee dozen: één met de kleine deeltjes (neer, op, aan, ...) en één met de noemvormen zonder kleine deeltjes (zitten, rapen, trekken,...). Elke leerling moet nu in de twee dozen de samenstellende delen van zijn of haar noemvorm gaan zoeken.
 b.v. De leerling heeft de noemvorm 'neerzitten'. Hij haalt dan uit de eerste doos 'neer' en uit de tweede doos 'zitten'. Als alle leerlingen hiermee klaar zijn, worden de kaarten met werkwoorden om beurten getoond. Belangrijk is dat de leerlingen daarbij ook een goede zin formuleren.
 Spelenderwijs zien de leerlingen in dat het kleine deeltje gescheiden wordt van de rest en achteraan komt te staan.

OEFENINGEN OP INZICHT IN DE STRUCTUUR VAN DE ZIN

Oefening 3: De Zinstraat

- a. materiaal: De noemvormen en de zinnen uit de vorige spreekoefeningen (allemaal of slechts enkele) worden op het bord geschreven.
 Hierbij kan best een andere kleur gebruikt worden voor het kleine deeltje.
 b.v. aantrekken: Zij trekken de trui aan.

Een handige en leuke manier om de structuur SCHEIDEN MOET te ontleden én te doen onthouden, is het verhaal van 'De Zinstraat'. Het gaat als volgt:

Het kleine deeltje 'aan' en het doe-woord 'trekken' wonen samen in één huis. Ze zijn samen één doe-woord 'aantrekken' en worden aan elkaar geschreven. Maar als dit doe-woord 'aantrekken' in een zin gebruikt wordt (in de O.T.T.), dan MOET het kleine deeltje 'aan' gaan verhuizen. Het kleine deeltje 'aan' MOET van 'trekken' gescheiden worden. Het moet in een apart huisje gaan wonen, helemaal in het laatste huis van de Zinstraat.

Tussen het huisje van 'trekken' en dat van 'aan' kunnen nog andere woorden komen wonen b.v. de trui (=L.V.), maar het belangrijkste is dat het kleine deeltje in het laatste huis woont!

De leerlingen kunnen nu bij andere zinnen dit verhaaltje zelf vertellen.

NAWOORD

Deze oefeningen behoren tot een lessenspakket dat zal uitgegeven worden bij Infodok onder de naam: 'Remediëringspakketten voor migrantenkinderen in het lager onderwijs' door A. Hauquier, A. Leysen, V. Geudens.

In het pakket vindt u bij elk deel een handleiding voor de leerkracht, een oefeningenboekje voor de leerling, en didactisch materiaal dat gebruikt kan worden tijdens de les.

Annemie Hauquier • Doolhoflaan 11 • 2510 Mortsel